

Το βιβλίο Τίγρις και Χαμαιλέων δεν λέει πολλά πράγματα, δεν λέει σχεδόν τίποτα όπως τα περισσότερα βιβλία. Αλλά λέει τα πάντα: Εκφράζει όπως όλα σχεδόν τα βιβλία τον πόνο του συγγραφέα για όσα δεν μπορεί να πει και την άγρια χαρά για αυτά που τελικά καταφέρνει να πει. Αν καταφέρει.

Αν συμφωνήσουμε λοιπόν ότι η λογοτεχνία είναι ένα καταφύγιο, όπως η Αυστραλία, μία προσπάθεια έκφρασης αρκούτσας επώδυνη και ταυτόχρονα η έκδοση ενός βιβλίου (είναι) μία διαδικασία «επωδυνότερη» -καθώς έχω στο μυαλό μου τον ιρακινό πρόσφυγα που έγραφε στο κινητό του τηλέφωνο ένα μυθιστόρημα κλεισμένος στο κέντρο κράτησης, στην Παπούα Νέα Γουινέα - και βραβεύτηκε μάλιστα από τους Αυστραλούς - πόσο είμαστε διατεθειμένοι, ως σκεπτόμενοι άνθρωποι και ως συν γραφείς να εκτεθούμε, πόσο να μη αυτολογοκριθούμε, να μιλήσουμε δηλαδή ελεύθερα χωρίς να κατακυλιόμαστε στον κυδαίο ρεαλισμό και στην αισιότητα, που άλλωστε είναι της μόδας, και πόσο μακριά μπορούμε να πάμε μέσα από πολύπλοκες συνθήκες συμβιβασμών και συναλλαγών.

Η Τίγρις και ο Χαμαιλέων μας αν φτάσουν ποτέ στα ράφια ενός βιβλιοπωλείου, θα κοιτάζουν τα άλλα βιβλία και τους καθιερωμένους συγγραφείς τους από τα χαμηλά, όχι τόσο για τη ποιοτική διαφορά αλλά γιατί οι μεγάλοι εκδοτικοί οίκοι έχουν τους μηχανισμούς να επιβάλουν τα βιβλία τους. Αλλά εδώ μπαίνουμε στον τρόπο λειτουργίας της αγοράς και η Αγορά κάνει πολέμους ή ωθεί σε πολέμους. Οπότε το θέμα πώς δημιουργούνται οι αξίες όχι μόνο των συγγραφέων παραμένει ανοιχτό και αιώνιο. (Πώς επιλέγονται δηλαδή και πώς ορίζονται οι ακαδημαϊκοί, οι πρωθυπουργοί, τα μοντέλα, τα Νόμπελ, οι εθνικοί ποιητές ο καλός, ο κακός και ο άσχημος). Δια της δημοκρατίας και των βομβαρδισμών. Έτσι δημιουργούνται οι αξίες!

Όπως όλοι οι καλοί άνθρωποι λοιπόν έτσι κι εγώ, πιστεύω ότι έχουμε κάνει το σωστό και ας έχουμε κάνει λάθος. Αλλά κοιτάξτε: Η ζωή μας είναι γεμάτη λάθη, λάθη, λάθη. Και πρέπει να τα παραδεχτούμε. Χωρίς να θέλω να δικαιολογήσω τίποτα σφείλω να πω πως έχουμε κουραστεί από αυτό σύστημα το οποίο μας ωθεί να κάνουμε λάθη, έχουμε κουραστεί να καταγγέλλουμε το σύστημα των λαθών του οποίου εμείς στο κάτω κάτω είμαστε οι στυλοβάτες και οι πρωτεργάτες κι είναι καιρός νομίζω να απενοχοποιήσουμε τα λάθη μας. Να σκοτώσουμε το δάσκαλο που έχουμε μέσα μας! (Κατά το να σκοτώσουμε τον μπάτσο που έχουμε μέσα μας).

Λέω λοιπόν, επιστρατεύοντας τον καλύτερο δυνατό ναρκισσισμό, πως όταν κάνω ένα λάθος δημιουργώ κανόνα! Δεν μιλάω βέβαια για συστηματικό βομβαρδισμό με τη δύναμη των όπλων... ακατανότων λέξεων που δημιουργεί φασιστικό κανόνα. Μιλάω για μία βαριάντα του υπερρεαλισμού, μιλάω για το τυχαίο. Για το στοιχείο της έκπληξης. Το λάθος ενός πλήκτρου μας προσφέρει ξαφνικά άπειρες δυνατότητες κι η θέση μπορεί να γίνει φέσι. Το Χαρούμενο Σύννευ στην πρώτη του έκδοση βρέθηκε να έχει μία μισή σελίδα στη θέση μίας άλλης μισής σελίδας κι άλλαξε όλο το νόημα. Έσκασα. Άλλαξε το νόημα, δεν έβγαине νόημα! Ε λοιπόν; Και τι θα πει «νόημα» σε μια παράλογη κοινωνία που είναι έτοιμη ανά πάσα στιγμή να καταστραφεί από τα πυρηνικά; Πανέτοιμη. Το στοιχείο της έκπληξης, ακόμη και της δυσάρεστης με ταρακουνάει με κάνει να αναθεωρήσω πράγματα. Και όντως υπήρξε ανατροπή: το γεγονός ότι έγιναν άνω κάτω οι σελίδες δεν εμπόδισε στριφνούς κριτικούς της Sydney Morning Herald και της Canberra Times να γράψουν πράγματι καλές κριτικές. Ή δεν διάβασαν το βιβλίο οι άνθρωποι ή κάτι βρήκανε στις υπόλοιπες σελίδες. Κι εν τούτοις παρά τις καλές κριτικές το βιβλίο Χαρούμενο Σύννευ τελικά βούλιαξε! Κυριολεκτικά. Πώς; Μετά από μία φοβερή και τρομερή νεροποντή στο υπόγειο του εκδότη Φίλιπ Γκράντι στην Καμπέρα κολυμπούσαν τα αντίτυπα χωρίς βατραχοπέδιλα. «Ντιμίτρι είμαι ένας μικρός publisher δεν μπορώ να κάνω καινούρια έκδοση», είπε ο Γκράντι. Καταστροφή του Δράμαλη! Ξαν

κι αυτή που συνέβη μόλις πριν λίγο με τις πλημμύρες στην πολιτεία της ΝΝΟ, ή σαν την πλημμύρα της μεγάλης αγάπης των δικών μας ανθρώπων που μας κατακλύζει και μας πνίγει.

Παρόλα αυτά, το Χαρούμενο Σύννευ κυκλοφόρησε στην Αθήνα διορθωμένο βέβαια δεν είχα την τόλμη (και γοητεία) να το αφήσω αδιόρθωτο έκανε τις εκδόσεις του και υπάρχει πλέον σε μια σταθερή αναφορά στη μεταναστευτική ζωή με όλα τα υπερρεαλιστικά, ονειρικά του στοιχεία και τα κουσούρια του. Ξέρω πως σας ξάφνιασα με τις παραδοξολογίες και τις αντιφάσεις μου τις οποίες λατρεύω και τα... εκδοτικά βάσανα που δεν λατρεύω. Ο Ντοστογιέφσκι πίστευε ότι στην τέχνη οι υπερβολές είναι αναπόφευκτες. Για να μπορέσει κανείς να περιγράψει πρέπει να αλλοιώσει τις συμπεριφορές να χρωματίσει όπως χρωματίζει κανείς τα παρασκευάσματα για να τα μελετήσει. Το ασυνείδητο, η αφηρημάδα, οι παραπράξεις της καθημερινότητάς μας το πρώιμο αλτσχάιμερ μπορούν αποτελέσουν το καλύτερο συγγραφικό υλικό (Αλλά για να μη παρεξηγηθώ θα πω και το αυτονόπο. Για τα δικά μας λάθη είμαστε υπεύθυνοι εμείς αφού αφορούν τη δική ζωή μας και πολλές φορές τα πληρώνουμε και με αίμα. Αλλά όταν τα λάθη μας επηρεάζουν τη ζωή των άλλων, τότε είναι τραγικά λάθη και δύσκολα συγχωρούνται).

Λοιπόν μετά το Χαρούμενο Σύννευ μας προέκυψε μία «λυπημένη Αθήνα», της τίγρης και του χαμαιλέοντος. Η φτωχοποιημένη πρωτεύουσα με τις μικροδάφνες, τους περιθωριακούς, τους χαμένους της παρτίδας συν την αγωνία, το ναρκισσισμό, το θυμό του συγγραφέα. Διότι ο συγγραφέας δεν μπορεί απλώς να περιγράψει την πραγματικότητα κύριες και κύριοι, φίλοι αγαπημένοι, αλλά να της αντιστέκεται. Αλλά δεν είναι και κανένας σπουδαίος αντιστασιακός. Ο συγγραφέας μας είναι ένας ξένος για την πολιτεία, ξένος για την ελληνική αυτοδιοίκηση, ένας μετανάστης για την αυστραλιανή λογοτεχνία, ένας μετανάστης για την ελληνική λογοτεχνία και την αστυνομία της, ξένος για την Εκκλησία, ξένος για τους γειτόνους, τους νοικοκυραίους, τους καφενοβίους, τους ποδοσφαιρόφιλους, ξένος για τα κόμματα κι τις στην πραγματικότητα είναι ένας αόρατος και αμήχανος παρατηρητής, ένας εισπράκτωρ αναστεναγμών, ένας αβέβαιος δικαστής που δεν μπορείς να τον εμπιστευτείς, γεμάτος κόμπλεξ, ανησυχίες, ανασφάλειες, ταπεινώσεις και άγχη κι όλα αυτά τα ελλείμματα τα ψυχοσωματικά, τα ακατάβεστα, τα ακατάληπτα, τα ακατάληπτα, τα άναρχα και ατέλευτα, αν καταφέρει μαζί με τα λάθη του να τα κάνει τέχνη είναι ένας καλός συγγραφέας γεμάτος αυτοπεποίθηση.

ΔΗΜΗΤΡΗΣ ΤΖΟΥΜΑΚΑΣ

ΛΙΓΑ ΛΟΓΙΑ ΓΙΑ ΤΟ ΒΙΒΛΙΟ ΤΙΓΡΙΣ ΚΑΙ ΧΑΜΑΙΛΕΩΝ

αποδοχή, αυτή μένει στη δική μου ανάγνωση ως κυρίαρχη θύμηση και εντύπωση από το βιβλίο του.

Η ετερότητα ορίζεται και γίνεται αντιληπτή ως το άλλο, ως η εξαίρεση του κανόνα, ως κάτι μειοψηφικό. Στο βιβλίο Τίγρις και Χαμαιλέων όμως, η ετερότητα δεν είναι το άλλο, ή η εξαίρεση. Είναι οι πολλοί «διαφορετικοί», είναι οι περιθωριακοί κάτοικοι της Αθήνας που συνυπάρχουν με τους υπόλοιπους φτωχοποιημένους μόν, αλλά ποιο αποδεκτούς κοινωνικά, ιδεολογικά και πολιτικά Αθηναίους.

Την Ελλάδα της ετερότητας που συναντούν καθημερινά εδώ και χρόνια στους δρόμους, στις πολυκατοικίες και στις γειτονιές τους οι Έλληνες και οι Ελληνίδες, «διασώζει» και αναδεικνύει στο βιβλίο του ο Δημήτρης Τζουμάκας. Άλλωστε, ολόκληρο το συγγραφικό του έργο, από τα χρόνια της Αυστραλίας ακόμη, την πολιτισμική και άλλη ετερότητα αναδεικνύει πάντα, σε σημαντικό βαθμό.

ΚΩΣΤΑΣ ΚΑΡΑΜΑΡΚΟΣ

ΑΝΘΡΩΠΟΓΕΩΓΡΑΦΙΑ ΤΗΣ ΕΤΕΡΟΤΗΤΑΣ

